

Franquin

Kultakalvoksen gorillat

Suom.: Pauli Kallio
Tekstaus: Kari Heikonen
Semic 1991

Tome – Janry

Piko ja Fantasio Moskovassa

Suom.: Pirjo Thorel
Tekstaus: Kari Laaksonen
Semic 1991

Franquin

Kolossaalinen koheltaja

Suom.: Antti Marttinen
Tekstaus: Jouko Ruokosenmäki
Semic 1991

Franquin, Batem, Yann

Presidenttipeli

Suom. & Tekstaus: Kari Heikonen
Semic 1991

Semic on uskollisesti hemmotellut Ruutu- ja Non Stop-sukupolvea ja heidän jälkeläisiään kunnon sarjakuvalla. Näköjään kauppa käy, kun uusia albumeja ilmestyy säännöllisesti. Toivottavasti lama ei sotke hyvää tahtia ja julkaisuohjelmaa.

Pikon ja Fantasion seikkailut ovat ehtineet jo kahdenteentoista albumiinsa. Viimeksi on ilmestynyt Piko ja Fantasio Moskovassa. Franquinin opetettua sarjan piirtämisen 80-luvun alussa Piko ja Fantasio siirtyivät Fournierille. Viimeisin albumi, joka Belgiassa on ilmestynyt v. 1990, on Tomen käsikirjoittama ja Janryn piirtämä. Janryn piirrostyyli muistuttaa enemmän Fournierin kuin Franquinin tyyliä. Kyllä siihenkin tottui. Mitään moittimis-

ta en siitä löytänyt.

Ystävykset joutuvat väkisin vietyinä Moskovaan, jossa he saavat tarjouksen, josta eivät voi kieltäytyä. Piko ja Fantasion on pantava räjähdysmäisesti kasvanut rikollisuus kuriin. Valkoinen ruhtinas Tanasiof on rikosaallon takana. Seikka käy heti alussa ilmi ja fiksu Piko keksii samantien tämän oikean henkilöilijyydenkin. Fantasion serkku on taas liikkeellä. Onko rikollisetkin tuotava länsimaista? Kyllä neuvostomafia näkyy todellisuudessa pärjäävän omillaankin.

Seikkailusta ei puutu vauhtia eikä törmäilyä. KGP:n agenteiksi päässeet Piko ja Fantasio saavat huomata, että pelätty valtion turvallisuuskomitea ei ole menettänyt hampaitaan. Kaikki ovet – myös taksien – avautuvat merkkiä vilauttavalle.

Franquin sanoi kerran haastattelussaan, että hän ei koskaan ollut varma naurattivatko hänen vitsinsä varmasti. Siksi hän lisäsi piirroksiin valtavasti hassuja yksityiskohtia, joihin lukija voisi aina palata. Perinteestä ei ole luovuttu uusien tekijöidenkään aikana. Erityistä herjaa heitetään kommunismin ikoneista kuten Leninistä – jonka ruumiin ryöstöstä loppujen lopuksi on kyse – maatuskanukkeihin asti. Kliseillä leikittelyä, joka kuitenkin toimii; varsinkin Lenin-patsaista on onnistuttu tekemään maukkaita herjoja.

Pikon ja Fantasion toiseksi uusin albumi Kultakalvoksen Gorillat on Franquinin omaa jälkeä. Tarina on vuodelta 1959 ja se ilmestyi suomeksi ensimmäisen kerran Non Stopissa. Albumissa on kaksi tarinaa, joista toinen kertoo ystäväysten kuvausmatkasta Afrikkaan. "Bensankatkuinen kesäloma" on taas tarina kahleista sheikistä ja autohurras- telusta. Hauskoja tarinoita kumpikin.

Franquinin luovuttaessa Pikon ja Fantasion seuraajalleen, hän pidätti itsellään kuitenkin yhden hahmon – Marsupilamin. Marsupilami oli Franquinin oma hahmo. Piko ja Fantasion eivätkä olleet Franquinin keksintöä, vaan sarjan aloitti Rob-Vel (Robert Velter) v. 1938. Franquin tuli remmiin kymmenen vuotta myöhemmin ja kehitti sarjaa eteenpäin. Marsupilamin idea syntyi pitkällä työmatkoilla, kun Franquin hullutteli piirtäjäkavereittensa kanssa kuvittelemalla rahastajalle pitkän hännän...

Marsupilamin seikkailut suomen kielellä ovat ehtineet viidenteen albumiinsa. Franquin on mukana, mutta varsinaisen työn ovat tehneet Batem (piirroksia) ja Yann (tarinat) kuten aikaisemmissakin Marsu Productions -albumeissa. Presidenttipeli -seikkailu (hyvä nimi!) ammentaa Etelä-Amerikan vallankaappauskaruselleista. Eläintarhassa viruva Marsupilami-vanhus tekee kuolemaa. Piko ja Fantasion viidakkovastineet Bip ja Sarah auttavat Marsupilamin kanssa vanhuksen ulos ja joutuvat reissullaan vallankumouksen pyönteisiin. Vanhus eksyy viidakkoon, mutta löytää kuitenkin määränpäänsä, Marsupilamin hautapuun. Mutta tarvinneko tuota vielä. Vallankumouksen hyötykin näyttää olevan niin ja näin.

Franquinin luoma hahmo Niilo Pielinen on jo käsite. Uusin albumi Kolossaalinen koheltaja sisältää pelkästään jo "Nonarista" tuttuja plansseja. Mutta uudet, hyvät käännökset tuovat uusia vivahteita tuttuihin herjoihin. Ja kukapa muistaa toistakymmentä vuotta sitten lukemaansa.

ANNE LAGERSTEDT

Alpha 2/91
Potsi 3

Alpha ja Potsi ovat kotimaisia sarjakuvaseuroista riippumattomia lehtiä. Alpha on muutamane ulkomaantuttavuksineen Tapiiriin ja Potsi Koskeloineen & Miettisineen Pahkasikaan päin kallellaan. Kumpikin hapuilee vielä oman linjansa löytämiseksi.

Potsi on kolmannessa numerossaan muuttunut Pahkasian kylkiäisestä normaaliaksi suomalaiseksi sarjakuvalehdeksi: ero Kannukseen tai Sarjariin on enää marginaalinen. Sekalaisesta sisällöstä löytyy söhröä ja tyyliä, toimivaa ja kömpelöä.

Jotenkin kuvaavaa on, että kaikki kirkaasti erottuvat sarjat on julkaistu aiemminkin: Matti Hagelbergin Uhka menneisyydestä Kannuksessa, Hannu Pyykkösen Laarijärven Paaavo Kemin 1988-albumissa ja Timp-pa Mäkelän Kirjava uni Kansan Uutisten Viikkolehdeissä.

Erityisesti Kirjavaa unta olenkin jo ehtinyt kaivata yksin kansiin koottavaksi. Visuaalisesti sarja on Mäkelän parhaita, eikä Ruusu-vuoren ja Parkkarin absurdiruokien polveileva tarina ajaudu kertaakaan karille.

Alphan ykkösnumerosta jäi epävarma odotuksen tunne: lehdessä oli tyyliä, muttei

profiilia. Kakkosnumeron kannessa lukee "Amerikkalaisuus", mikä tarkoittaa sitä, että sisältä löytyy kaksi Gilbert Hernandezin sarjakuvaa. Kaikki muu anti onkin supisuomalaisista: Jubaa, Mäkelää, Koskelaa, Sinisalo-Mänttää, Laine-Kähköstä...

Pisimmän korren nappaavat omakustanteista ja pienlehdistä tutuiksi tulleet Reima Mäkinen, Juha Roikonen ja Klaus Haapaniemi. Erityisen ihastuttava on Haapaniemen panos: mies on totisesti ottanut jättiaskeleita sitten manaramaisten pumpsifantasioiden. Haapaniemi on löytänyt oman persoonallisen tyylin, joka toimii. Takakansi osoittaa, että värienkäyttökin on omaperäistä ja luontevaa.

Kokonaisuutena Alpha jättää reippaasti toivomisen varaa; itse asiassa se on vielä hajanaisempi ja empivämpi kuin ykkösnmero. Suomesta puuttuu a) lehti, joka julkaisi laadukasta käännössarjakuvaa eri kieli-alueilta ja b) lehti, joka julkaisi harkiten ja valikoiden nuorten piirtäjiemme tuotantoa. Miksei Alpha halua olla kumpikaan näistä? Miksi se haluaa nuolla kaikkia niin, ettei kukaan tunne lehteä omakseen?

HARTO HÄNNINEN

Hernandez

Mark A. Nelson ja Mark Verheiden:

Aliens 1

Käännös: Jukka Heiskanen
Tekstaus: Kari Laaksonen
Jalava, 1991

Nelsonin piirtämä ja Verheidenin kirjoittama Aliens ratsastaa Ridley Scottin upean tieteiskauhuelokuvan ja sen jatko-osan avaruusmöröillä. Sarjakuvan tarina ei ole leffoista repäisty, vaan löyhää jatkoa niille. Amerikassa Aliens on älyttömän suosittu. Sen kustantaja Dark Horse on noussut Yhdysvaltain kolmanneksi suurimmaksi.

Suosio perustunee elokuvien maineeseen. Myös mahtipontinen ja tekotalteellinen kerronta vedonaa jenkkinen makuun. Tusinatarinaan verrattuna vaikuttaa helposti älykkäältä, kunhan käyttää vähän takaumia ja limittäisiä tapahtumia. Vielä parempi, jos tarinasta tulee vähän sotkuinen – se vaikuttaa jo mystiseltä.

Piirrostyyli sotkee hieman takkuista kertomusta edelleen. Nelson lataa mustavalkoisin kuviinsa liikaa viivaa ja rasteria. Jälki on usein tuhrailta. Realistinen tyyli vaatisi myös esimerkiksi anatomian parempaa hallintaa näyttääkseen uskottavalta.

Tarina pääsee ensimmäisessä albumissa vasta niukasti alkuun. Se saattaa siis vielä selkiytyä.

HARRI RÖMPÖTTI

Guido Crepax:

EMMANUELLE 1: Lentävä yksisarvinen
Semic 1991

Ensin olivat Arsanin Emmanuelle-kirjat, jotka innostivat lukijan fantasian ja mielikuvien lentämään vapaasti ja värikkäästi. Sitten tulivat Emmanuelle-elokuvat, jotka alkuun vaikuttivat hyvin tehdyiltä, kepeältä viitteeltä loppuakohhti latistuen.

Nyt on Emmanuelle sarjakuvana.

Crepax on luonut maineen sarjakuvan eroottikkona, erotiikan pimeämpien puolien kuvaajana. 70–80-luvuilla hän on tehnyt sarjakuvia tunnettujen eroottisten romaanien pohjalta.

Albumi on nimetty Emmanuelle 1:ksi, joten jatkoa on odotettavissa. Semicin logon paikalla loikoilee alaston nainen kukkaa kä-

dessään nuuhkien, alla teksti Kultainen Lotus. Ilmeisesti Semicin uusi eroottisten albumien sarjanimike.

Lähtökohtana on ollut Arsanin kirja: Crepax kuvaa pienen pätjän romaanin alkua, lentomatkaa ja saapumista Bangkokiin. Lentomatkat ovat otollisia kaikenlaiselle pienelle vipinälle, pitkillä reiteillä voi muuten ikävystyminen uhata. Kirjaa lueskellessa Emmanuelen lentokokemukset kuvitteli värikkäämmiksi ja fantasianomaisemmiksi. Crepax piirtää tapahtumista kuivakan, lähinnä toteavan tunnelman. Mitään omaperäistä Crepax ei piirroksissaan esitä. Emersonin kaltaiset irroitellut juonesta poiketen ovat Crepaxin tyyliä vieraita. Tarinassa ei pitkälle päästä, eikä kuvienkaan parissa tule kauaa viipyltyä, jäykkä ja kömpelö kuvaus tuntuu kylmältä ja vieraannuttavalta. Sivujen kuvat etenevät elokuvamaiseen tapaan,

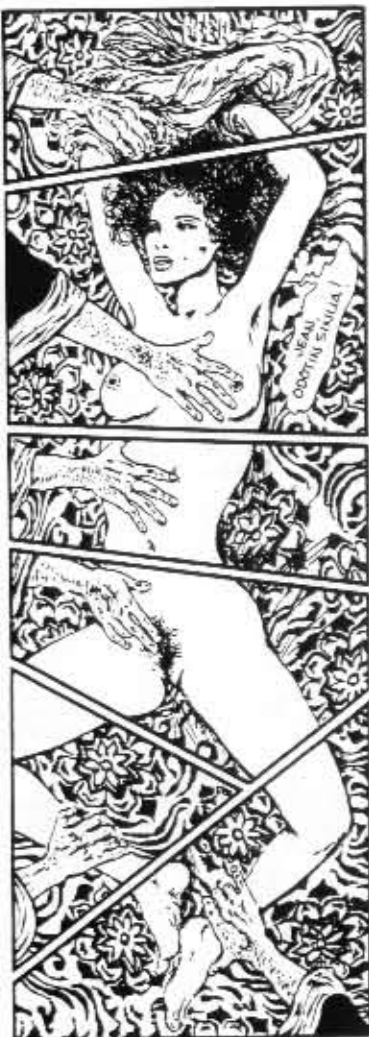
isosta yleiskuvasta asteittain pieniin yksityiskohtiin: Emmanuelen alastomasta kokovartalokuvasta hekumallisesti avautuviin huuliin.

Kauneimmillaan Crepaxin tyyli on kuva- tessaan viidakon villieläimiä ja Emmanuelen kuvittelemia jättiläiskäärmeitä. Crepaxis- ta olisi tullut hyvä eläinokuvaaja World Wildlife Foundationille.

Kirjan luomat fantasiat ja mielikuvat löivät naislukijalla albumia tutkiessa pahasti läpi; enemmän vivahteikkautta ja eksoottisuutta ei olisi tehnyt pahaa sarjakuvalla.

Emmanuelle-sarjakuvalla on funktiona, vaikka se ei naislukijaa sytyttänytäkään. On ollut tapana viedä naapurin aikamiespojalle tullaisiksi heinänteon lopettajaisbifeisiin uusin numero Kallea, Reginaa ja Eroticaa. Tänä kesänä vein Emmanuelle-sarjakuvan.

ULLA LEHTINEN

Gilbert Shelton & Paul Mavrides:

Friikkilän veljekset

Idiootit ulkomailla, osat 1–2

Suom.: Lauri Narinen

Tekstaus: Jouko Ruokosenmäki

Semic, 1991

Underground-sarjakuvaa lukee albumien kannessa, mutta ovatkohan nämä väsähtäneet ja lässähtäneet friikki-veljekset enää mitään todellista undergroundia? Kyseessä kun on kovasti myyvien sankareiden uusia nelivärisseikkailuja, joissa vanha anarkistispiilvinen menä ei kuin hiukan vilahda siellä täällä. Eiköhän tässä ole undergroundia enemmän takana vihreän taalan metsästys.

Friikkilän veljesten juonettomat ja ajatuksettomat seikkailuseikailut ympäri maapallon maita panevat vain väsyttämään. Kahdesta albumista löytyy ehkä pari ideanpuolikasta, ei mitään muuta. Tekijät menevät aina sieltä yllä, missä aita on matalin eikä tarvitse aivoja käyttää. Onkohan Shelton päässyt ensi kertaa ulkomaita laajemmin kiertämään ja päättänyt, että joka ainoa paikkakunta tai kadunkulma, jonka hän on nähnyt, on pakko saada mukaan?

Vanhaa ilkeää ivaa tai satiriä ei näistä albumeista löydy. Lähes toisen albumin kokonaan vievä teema tv-saarnaajista ja heihin

uskovien ihmisten tyhmyydestä, on sekin vesitetty uskottoman tökeröksi ja ystävälliseksi. Vihaksihan tällainen pistää. Tahtoo takas ne aidot Friikkilän veljekset, ja heti, tai turpiin tulee!!!

Ei enää happoa Sheltonille – tai sitten hyvin paljon lisää...

TONI JERRMAN

....

Tapasin Gilbert Sheltonin Freak Brothers-sankarit ensimmäisen kerran 1975. Nämä amerikkalaisen underground-sarjakuvan veteraanit olivat saaneet Jymylehden käännöksessä nimen Turmiolan veljekset. Fat Freddy oli tietysti Tommi itse. Myöhemmin Freak Brothers sai "suomalaisemman" Friikkilän veljesten nimen. Olen pitänyt Turmiolaa parempana versiona; Friikkilän veljekset tuo nimenä mieleen raumalaisen pelimanniporukan.

Vuosien varrella amerikkalainen underground on noussut osaksi maan päälle säilyttäen jotakin varhaisesta yhteiskunnanvastaisuudesta. Semicin julkaisemat Gilbert Sheltonin ja Paul Mavridesin Friikkilän veljesten kaksi seikkailua Idiootit ulkomailla 1 ja 2 ovat tätä maanpäällistä undergroundia.

Pelkäsään se, että albumit ovat värillisiä,

erottaa ne veljesten aikaisemmista seikkailuista, jotka olivat ahtaasti piirrettyä perinteistä mustavalkoista underground-sarjakuvaa.

Aikaisemmat Freak Brothers-sarjakuvat olivat avoimen yhteiskunnanvastaisia. Tämä antisosiaalisuus on säilynyt Idiootit ulkomailla -sarjassa, vaikka paikoin sarja muistuttaa Mikki Hiiren ja Hessun seikkailuja.

Tarina alkaa taas siitä, että veljeksillä ei ole huumeita kotona. Läski-Freddyn pitäisi lähteä niitä hakemaan, mutta hän saakin idean: lähdetään kaikki Kolumbiaan. Ja tästä alkaa jokseenkin hurja seikkailu, etten sanoisi sekoilu, jonka yhteydessä veljekset kiertävät maailmaa Euroopassa ja muuallakin. Hieman epäilen, että alpparipari on tarkoitettu ulkomaisille markkinoille...

Gilbert Shelton, joka asuu nykyään Ranskassa, on eurooppalaisen sarjakuvan ystävä. Hän näkyy myös tunteneen Tintin seikkailut, sillä niin tinttimäistä veljesten, etenkin Läski-Freddyn seikkailut paikoin ovat.

Suorastaan loistava on kohtaus, kun Läski-Freddy saapuu Itä-Puolaan Gfatskin kaupunkiin, mistä Freekowskin suku on kotoisin. Freddy ilahtuu: ehkä löydän serkun tai jonkun...

Idiootit ulkomailla -albumit on tekstannut hyvin Jouko Ruokosenmäki ja kääntänyt Lauri Narinen, jonka käännöksistä pistää silmään pari seikkaa. Ensinnäkin jo sarjan alussa esiintyy lennonohjaajaksi alennettu entinen lentäjä, jonka nimeksi myöhemmin paljastuu Klubi Mylan.

Alkuperäisversiossa hahmon nimi oli Smilin' Mylan eli kuten leukakin osoittaa, vanha sarjakuvasankari Smilin' Jack, jonka Zack Mosley loi 1933 ja joka seikkaili vuoteen 1973. Kun Shelton ja julkaisija Rip Off Press eivät voineet käyttää Smilin' Jack -nimeä, he valitsivat hahmon nimeksi Smilin' Mylan, koska sanapari kuulemma rimmaa.

Toinen asia, mihin käännöksessä kiinnitin huomiota, oli huume-etsivä Norbert The Narc, joka on esiintynyt veljesten sarjoissa aiemminkin. Narc-sana on käännetty lopussa narkkariksi, ja se ehkä voi sitä tarkoittaa, mutta sarjan Norbert The Narc on huumeupoliisi.

Friikkilän veljekset ulkomailla on jokseenkin absurdia sarjakuvaa, ja se pitää ottaa tekijöiden hyvin persoonallisena näkemyksenä, johon muilla ei ole yhtään mitään sanomista.

ILPO LAGERSTEDT

Jodorowsky & Bess:

Hannibal Viisi

Kymmenen naista ennen kuolemaa suomennos ja tekstaus: Kari Heikonen
Jalava, 1991

Täytyy nöyrästi kiittää Jalavaa siitä, kuinka nopeasti hän on löytänyt tämän uuden scifi-mestariuteoksen julkaisuidensa joukkoon. Kiitos.

Sarjakuvapiireissä Hannibal Viiden käsikirjoituksen tehnyt Jodorowsky lienee tunnetuin yhteistyöstään Moebiuksen kanssa. Kaikki elokuvia tarkemmin seuranneet kuitenkin tietävät hänet ennemminkin ohjaaja/käsikirjoittajana/näyttelijänä – ja osaavat myös paremmin suhtautua ja innostua hänen sairaasta draivistaan.

Vaikka Hannibal Viisi onkin aivan ihanan herkullinen sarjakuva ja käsikirjoitukseltaan lähimpänä Jodorowskyn elokuvien miellipuo- lisia visioita, on se vain kalpea haamu sellaisista elokuvataiteen mestariteoksista kuin miehen vanha kulttiklassikko El Topo tai uudempi Santa Sangre. Jodorowskyn tunnusmerkit eli sekopäiset juonet ja hahmot sekä omalaatuinen, mutta latautunut ja vaikuttava symboliikka ovat tässäkin albumissa kuitenkin mukana.

Hannibal Viisi on machomiehisyys yltöpäiseksi pilakuvaksi vedetty robotti, joka tehtävissään joutuu kärsimään milloin minkäkinlaisista kamalista ulkomuodoista. Hän on kuitenkin erittäin hyvin varustettu, sillä aseistusta löytyy niin sormista, hampaista kuin peniksestäkin – hän todella laukeaa!

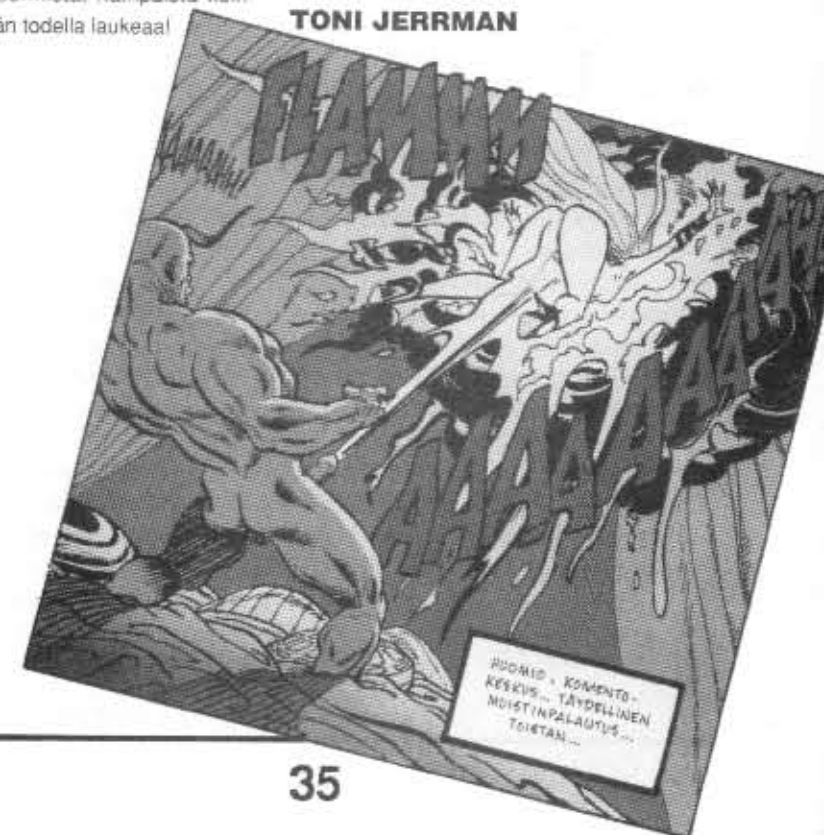
Albumin kahdessa toisiinsa nivoutuvassa tarinassa (joista ensimmäinen on kyllä parempi, mutta toinen paljon sekabohtisempi, hmmm...) Hannibal joutuu vastakkain ikuisuuksia eläneen mandariinin (kyseessä ei ole se hedelmä, kuten Jodorowskyn yhteydessä voisi helposti luulla) Lao Te Kungin kanssa, joka asiaankuuluvasti himoitsee maailman herruutta. Kungin apureina ovat mm. joukko alastomia ja kuvankauniita cloovneja, hänen gorillavaimonsa, zombie-armeija sekä henkiinherätetyt Attlian, Hitlerin, Napoleonin ja Al Caponen osat. Ööh...

Hyvä esimerkki tapahtumien mielettömyydestä on se, että kun Lao Te Kung ammutaan tuhaksi käy hänen gorillavaimonsa imuroimassa tuhkat ja kokoa Kungin taas osittain kasaan. Tämän homman käsikirjoittajan täytyy olla ihan sairas! Mutta kuitenkin niin ihana!!!

Piirroksista vastaava Bess on aiansa taitureita. Hän piirtää oikein kaunista jälkeä, joka selkeydessään ja upeudessaan muodostaa hyvän kontrastin Jodorowskyn älyttömälle (sanon positiivisessa merkityksessä) juonelle – kuten myös Bessin kuvallinen kerontatekniikkakin, joka on totutun perinteistä.

Hannibal Viisi, Kymmenen naista ennen kuolemaa on loistoalbumi – ainakin niille, jotka tämänkaltaisesta huumorista pitävät. Voi sen toki myös lukea suhteellisen tavallisen scifi-seikkailuna jos niikseen tahtoo.

TONI JERRMAN

Crepax

Jodorowsky & Bess

F. Walthery sekä Mittéi,
Mythic ja Thierry Martens
Natas 2 – Kangastuksia taivaalla
Suom.: Kari Salonen
Tekstaus: Anne Maj-Britt
Semic 1991

Semic aloitti 1990 Natasan seikkailujen julkaisun, mistä suuri kiitos. Sitten 13. Apostolin, jonka Yhtyneet julkaisi 1978, olin joutunut lukemaan Natasan vaiheita tanskan- ja ruotsinkielisinä versioina, ranskaa kun en ymmärrä.

Semicin ensimmäinen Natas oli Taivaan vaeltajat, joka oli hyvä juttu. Kangastuksia taivaalla on selvästi vaatimattomampi. Molemmissa alppareissa keskushahmona on lentokonetta käyttävä kummallinen mies. Taivaanvaeltajissa tämä on erikoinen miljonääri, yksi niistä, jotka ovat aina kiehtoneet gallialaisen sarjakuvan tekijöitä. Tämä Crafwish muistuttaa hyvin paljon Hergen Carreldas-miljonääriä 714-Tintissä.

Taivaanvaeltajissa ja Kangastuksia-albumissa on sama perusidea, Natas ystäviin joutuu vasten tahtiaan lennättämään tällaista kummallista yksilöä.

Vaikuttaa siltä, että tekijät ovat käyttäneet Kangastuksia taivaalla -albumiin kaikkia niitä aineksia, mitkä olivat jääneet pois Taivaanvaeltajista.

Onhan Kangastuksissa hyvät puolensa. Natas antaa silinä näyteen Italian kielen taidoistaan. Natasan italia on samaa luokkaa kuin jos minä luettelisin saksan kielellä joukon dativivia vaativia prepositioita.

Ja vilahtaahan Kangastuksissa jälleen Waltheryn piirtäjätovereita sekä hahmoja, jotka ovat jotenkin tuttuja aikaisemmista Natas-albumeista. Onpa mukana Tanguy ja Laverdurekin sekä Hesseu Hopo.

Albumin lopussa lukija joutuu miettimään, mitä tapahtui professori Tuhatkaunolle, tapoivatko Walthery ja muut tekijät hänet.

Tuo 13. Apostoli on jäänyt yhdeksi parhaimmaksi koskaan lukemistani sarjakuvista. Myöhemmät Natasat eivät ole toistaiseksi yltäneet sille tasolle, mutta vuotellaan. Vaikka huonokin Natas on parempi kuin moni muu sarjakuva, ei Kangastuksia missään tapauksessa ole huono tarina. Se on vain tehty liian pian Taivaanvaeltajien jälkeksi. Waltheryn porukan olisi kannattanut jättää tämä idea pariksi vuodeksi.

Alpparin on kääntänyt Kari Salonen ja tekstannut Anne Maj-Britt. Ei pahaa sanomista kummankaan työstä. Salonen on myös hahmottanut gallialaisen sarjakuvan hienoudet. Olen aina ihmetellyt, mikä Natasassa oikein minua kiehtoo, meidän pohjalaistenhan pitäisi tykätä tasaisista maisemista.

ILPO LAGERSTEDT

Cabanes

Sokkoleikki

Suom.: Pieta Turkkia ja Jukka Heiskanen
Tekstaus: Hannele Parviala
Like 1991

Cabanes on kiinnostava sarjakuvataiteilija, jonka töissä on notkeutta ja tunnelmaa vaikka muille jakaa. Sokkoleikki on hyvä avaus hänen tuotantonsa esittelemiseksi.

Sokkoleikki tuo monella tapaa mieleen Fellinin nostalgisen Amarcordin. Nuoren pojan heräävää seksuaalisuutta on kuvattu julmanhellaisti, vaihe vaiheelta, koomisesti ja lämpimästi. Kipeätkin hetket huuhtoutuvat häikäisevän taivaan tai helteisen uimarannan muistoihin. Tunnelman täydentämiseksi voi laittaa Nino Rotan musiikkia levylautaselle.

Cabanes käyttää värejä voimakkaasti tukemaan albumin nostalgisuutta. Ensimmäisten tarinoiden yksityiskohdat ovat rikkaita ja värit pakahduttavan täyteläisiä; meri, taivas, iho, metsä – kaikki tuntuu hehkuvan tummumattomassa valossa. Päähenkilön vartuessa värit sekoittuvat ja yksityiskohdat katoavat. Viimeisessä tarinassa, jossa poika on jo puistoissa maleksiva teini, ovat värit haidakoita ja taustat lähes häivytettyjä.

Cabanes palauttaa uskon perinteisen sarjakuvan voimaan. Tarinat ovat paisutteluttomia ja elämänmakuisia, niiden vaivattomuus saa muiden albumeiden monimutkaiset juonirakennelmat näyttämään köyhiltä ja tarpeettomilta. Kaiken sen tyhjäänpäiväisyyden, mikä helposti liittyy tämänkaltaisiin arkisiin ja hillittyihin kuvauksiin, Cabanes välttää mestarillisesti. Tarinoita ei venytetä, tapahtumien merkitystä ei aileviivata eikä korosteta. Kaikki kulkee ja tapahtuu omalla painollaan. Kevyesti ja komeasti.

HARTO HÄNNINEN

Hugo Pratt

Corto Maltese Etelämerellä

Suom.: Heikki Kaukoranta
Tekstaus: Jari Rasi
Jalava 1991

Seitsemän vuotta ja kuusi Corto Maltesea kesti ennenkuin Jalava julkaisi suomeksi Suolaisen meren balladin, sarjakuvan jossa Corto Maltese esiintyy ensimmäisen kerran.

En jaksa olla kovin pahoillani siitä, että Corto Maltese Etelämerellä -nimellä ilmestynyt opus on julkaistu värillisenä, vaikka kyseessä on mustavalkoisen sarjakuvan perusteos, klassikko joka aloitti mustavalkoisen sarjakuvan uuden tulemisen. En, vaikka

väritys on tehty vain värityksen vuoksi – jos mitänsanomaton keltainen nostaa myyntiä niin nostakoon.

Värillisyyden on oikeutettua senkin vuoksi, että Pratt ei itsekään ole aikoihin ollut kiinnostunut mustavalkoisen sarjakuvan tekemisestä, vaan antanut areenan Corton tarinan tarkentumiselle. Ja Prattin keskeisin ansio sarjakuva-alalla on kuitenkin Corto Maltesen syvyydessä, ei enää piirrostyössä. Pratt väläyttelee jo Suolaisen meren balladissa taitoaan tuoda sivuhenkilöitään esiin: Munkki, Slutter ja Tarao saavat kukin tilaa.

Suolaisen meren balladissa esiintyy kuitenkin paljon niitä kuvia, jotka saivat aikaan ihastumaan Prattin, kuvia joissa hetki, tunne ja ajatus välittyvät. Sellainen vivah-

teikkuus loisti Etiopialaisissa ja Siperiassa, mutta sen Pratt on jättänyt, mennessään syvemmälle sivumerkityksen kiemuroihin. Toisaalta Balladin kerronnalliset tarpeettomuudet – huvittavimpana sivun 73 yhden lauseen laatikko – ovat harvinaisuuksia Prattin myöhemmässä tuotannossa.

Suolaisen meren balladi on viehättävimmillään ensitutustumisen hetkellä – siinäkin se poikkeaa nyky-Cortoista. Kun tietää jo paljon enemmän, Cainin, Pandoran ja Corton suhteet eivät tunnu yhtä syviltä. Seikkailu on jo kerran koettu, tarina on nyt hempeä. Corto ja Rasputinkin vain löpöttelevät.

PETRI KEMPPINEN

Sami Toivonen – Timo Varpio

Om

Tammi, 1991

Lahjakkaana piirtäjänä nopeasti itsensä läpilyöneen Sami Toivosen odotettu esikoisalbumi on nyt kaiken kansan luettavissa. Käsikirjoituksen Toivoselle on tehnyt kuva-kuvailta-periaatteella Timo Varpio.

Toivosen omia käsikirjoituksia on moitittu sekaviksi ja tyhjäänpäiväisiksi, mutta onko tilanne sittenkään olennaisesti korjautunut toisen käsikirjoittajan myötä. Varpion tekstissä on sitä kauan kaivattua monitasoisuutta ja raikkautta, mutta ongelmat ovat hyvin pitkälle samat kuin kotimaisessa modernissa kirjallisuudessa; kuinka saada muoto ja sisältö sopusointuun, jottei tulos olisi hengetön ja sisänpäinkääntynyt?

Albumi liikkuu kolmella aika- ja todellisuustasolla; yksi taso on jatkuvaa sotaa monimutkaisten kuvakuulumamuutosten säestämänä, toinen taso sisältää vaikeita eläimiä hassujen ja absurdien tekstikatkelmien kera, kolmas taso kertoo hotellin asukkaiden pidettyväisestä elämästä. Tuo viimeksi mainittu on reaalityso, johon kaksi muuta liittymättä ulien kautta; samalla se on ainoa taso, jolla albumin tapahtumiin liittyy minkäänlaista draamatiikkaa.

Tekijöiden motiiveja on mahdoton arvella. Jos hekin ovat pitäneet unellaista väkivaltaiseksi älyvää reaalitysoa albumin tärkeimpänä juonteena, niin kuin kokonaisuu- den rytmittäminen antaisi ymmärtää, miksi muilla tasolla liikkumiseen on uhrattu yli

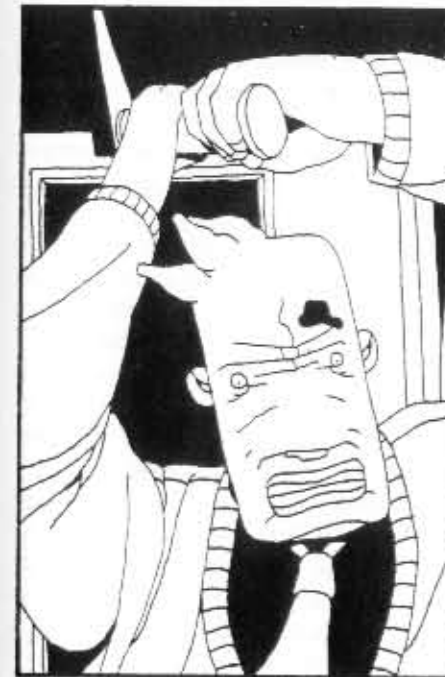
puolet satasivuisesta albumista? Aukeamanmittaisia sanattomia taistelukohtauksia on varmaan ollut kiva suunnitella ja piirtää, ja onhan niitä hauska katsella, mutta onko niillä jotain merkitystä? Tullee sellainen vaikutelma, ettei sanottavaa sittenkään olisi riittänyt ihan näin paksuun albumiin. Vaikutelma voimistuu albumin lopussa, kun joutuu pohtimaan "avoimen" ja "mitäänsanomattoman" lopetuksen eroja.

Mitä enemmän Om-albumia lukee, selaa ja katselee, sitä kiukkuisemmaksi suhde siihen muuttuu. Miksei se voi toimia? Jos vielä kerran lukisi, niin toimisiko se sitten... Mutta ei. Ehkä suurin vika on siinä, ettei yksikään hahmo yhdelläkään tasolla herätä minkäänlaisia henkilökohtaisia tuntemuksia; minulle on täysin yhdentekevää mitä he hosuvat ja miten heidän käy. Varpion käsikirjoitus toimii usoalla tasolla, mutta kaikki tasot ovat pelkkää pintaa. Tekninen näppäryys on häivyttänyt syvyyssulottavuudet kokonaan.

Toivosen piirrosjälki on yhtä komeaa kuin ennenkin; vaihtelevaa, rikasta ja dynaamista. Hänen persoonallinen tyylinsä, joka on pikemminkin älykkään viileä kuin elämänmakuista, korostaa tapahtumien ja henkilöiden ontoutta vielä entisestäänkin. Albumista on tullut kaunis esine, tekninen taidonnäyte, mutta minä en ainakaan saanut siitä käyntiin. Toivottavasti se muille toimii, muilla tasolla.

Toivon vilpittömästi.

HARTO HÄNNINEN

Toivonen & Varpio

En tiedä onko silmä tottunut vai rytmitys muuttunut, mutta uusi kokoomallinen Maisaa ja Kaarinaa toimii paremmin kuin ensimmäinen. Eriää kuplattomina rönsyävät tekstit ja välipalkeilla erottelemattomat kuvat eivät hankaloita lukemista. Kokonaisuuskin tuntuu ehvemmältä ja harkitummalta.

Tiina Pajun grafiikka on muuttunut taustojen osalta pelkistetyimmäksi: yksityiskohdat ovat enää viitteellisiä ja toimivat pikemminkin kuvarytmin tasapainottajina. Mustia pintoja ei enää ole niin runsaasti; vahvojen kontrastien tilalle on tullut pehmeämpi ja avarampi käsittely.

Myös Sari Luhtasen käsikirjoituksissa vahvat vastakohtaisuudet ovat saaneet väistyä. Maisa ja Kaarina ovat vuosien varrella kasvaneet lähemmäs toisiaan; keskinäistä piikittelyä esiintyy harvoin ja siitä on tullut hellää ja ymmärtäväistä. Maisa & Kaarina -striippien rikkaus on siinä, että se antaa tilaa molemmille sankaritarille myös "yksityishenkilöinä"; tarjoaa mahdollisuuden kasvaa ja muuttua. Henkilöt ovatkin saaneet monipuolisempaa persoonallisuutta ja särmää.

Vitsit liikkuvat samoissa vesissä kuin ennenkin: perhe ja työ, miehet ja seksi, pukeminen ja lihominen. Ja kyllä niistä huumoria tuntuu irtoavankin. Maisan ja Kaarinan elämäntilofilosofia on lähellä tv-sarjan Tyttökuultia; kun kaikki menee päin mäntyä ja elämä ahdistaa, kaivetaan juustokakku ja suklaakastike. Tai mennään lisäämään velkatakaakaa alennusmyyntiin. Hyvin inhimillistä.

Komiikka on hyvin pitkälle viimeisen repliikin varassa ja se luottaa pikemminkin ajatuksen terävyyteen kuin yllätykseen. Juuri se tekee kokoelmasta miellyttävän lukea. Vaikka yllättävät loppureplikit jäävätkin paremmin mieleen, olisi inflaatoriski suuri, jos jokainen sivu pyrkisi muuttamaan asetelman päälaelleen.

Nyt kun Maisa & Kaarina on saavuttanut vakituksen lukijakuntansa ja löytänyt oman asemansa kotimaisessa tarjonnassa, voisi sen kehyksissä liikkua paljon rennommin. Henkilöillä on jo niin vahvat persoonallisuudet, että heidän elämäntilanteensa, harrastuksensa ja ulkonäkönsä voisivat muuttua ja rikastuttaa sarjaa entisestään.

HARTO HÄNNINEN

Kari Leppänen
Mustanaamio-erikoisjulkaisu 1/91
Semic 1991

Semicin 20-vuotista toimintaa on alusta saakka vauhdittanut trikoomachoista myyttisin, Mustanaamio. Kuten kaikilla rakkailla lapsilla, myös herra Walkerilla on monta nimeä: Vaeltava Aave, Fantom, Urja; tuttavilleen hän on vain Mustis.

Juhlavuoden ensimmäiseen Mustis-erikoisjulkaisuun on laitettu kaksi Karl Leppäsen piirtämää sarjakuvaa, joista molemmat ovat ilmestyneet vuoden -79 Mustis-lehdissä. Sarjoista ensimmäinen, Väärä prinssi, on Leppäsen ensimmäinen julkaisuuseulan läpäissyt Musta-naamio.

Sarjakuvien lisäksi lehdessä on Leppäsen haastattelu sekä vinkkejä ja ohjeita aloitteleville piirtäjille. Toinen samantapainen Leppäs-paketti ilmestyy syksyllä.

Leppäsen piirrostyylillä on perinnetietoinen ja kliseinen, niin kuin ilmeisesti kuuluukin olla. Sarjojen standardikäsikirjoituksista vastaavat Norman Worker ja Donne Avenell. Rytmissen Leppäsen sarjat ovat jouhevia, kuvakulmien jatkuva vaihtelu korostaa jännitystä, draamaattisuutta ja yllytyksellisyyttä. Tavanomaisesta ruutuajasta poikkeavia kikkoja (inseritejä, epäsuorakulmaisia ruutuja yms.) hän käyttää hillitysti ja onnituneesti. Leppäsen Mustis on machompi kuin muiden; näissäkin sarjoissa on ruutuja, joiden sankari muistuttaa pikemminkin Hogarthin Tarzania kuin Falkin Vaeltavaa Aavetta. Hormonihoivolla onkin onnistuttu karistamaan tykötörikoisiin sonnustautuneen sankarin lahatonta komiikkaa melkoisesti. Modernin anostin oireita ei sentään vielä näy.

Haastattelussa Leppänen kertoo lapsuudestaan, urastaan ja erityisesti loistavista sci-fi-sarjakuvistaan. Erikoisjulkaisu on piristävä kuriositeetti ja hyvin asiallinen kunnianosoitus Teneriffalta jälleen Suomeen kotiutuneelle artistille.

HARTO HÄNNINEN

Edgar P. Jacobs
Blaken & Mortimerin seikkailuja
Keltainen merkki
Suom.: Kari Salonen
Tekstaus: Kari Laaksonen
Semic 1991

Belgialaisen sarjakuvan arvostetuin veto-
raani Edgar Jacobs oli kolmekymmentä
vuotta sarjakuvan alalla, mutta piirsi vain
kahdeksan albumia. Hän oli paitsi lahjakas
piirtäjä myös laulaja. Rakkaus teatteriin ja
sen kullisseihin on nähtävissä Jacobsin ky-
nänjäljessä. Piirtäjänä Jacobs oli niin pikku-
tarkka, että hän odotteli viikkokausia japani-
laisen roskiksen mallia ennen kuin suostui
piirtämään ko. pömpelin. Siksi ei ole ihme,
että Jacobsilta oli aikanaan turha odottaa al-
bumia per vuosi. Tutustuttuaan Hergeen hän
liittyi tämän työryhmään ja avusti Tintin seik-
kailujen taustojen ja värvästen teossa.

Keltainen merkki on Jacobsin kolmas albumi ja se ilmestyi alunperin Tintin-lehdessä jatkosarjana v. 1953–54. Seikkailua pidetään Jacobsin parhaana, eikä ihme. Varmalla viivalla ja valokuvamaisen tarkkoilla yksityiskohdilla piirretty albumi nostaa professori

Mortimerin seikkailujen varsinaiseksi sankariksi. Mortimerin aisapari Francis Blake jää jo kaverinsa varjoon. Lontoon rauhallisen poroporvarillisilla kaduilla ei näy huolen häivää. Mutta Towerin synkissä käytävissä ja satama-alueen tunkkaisilla kujilla käydään taistelua hyvän ja pahan välillä. Mortimer joutuu kostonhimoisen tiedemiehen kynsiin. Jäljille päästäkseen hänen oli pengottava arkistoja. Loppua kohden jännitys kiristyy laulettakseen vasta viime heikellä. Mortimerin arkivistustaja Ollrik ei ole paremmin suojassa kuin sankari itseään. Tiede väärinkäytettynä voi tuhota niin helposti kuin pahatkin.

Jacobsin oopperalaulajanura näkyy hänen tekstoissään. Keskustelut ovat teatterireplikkkejä, joita rydyttämään tarvitaan mykässä sarjakuvassa runsaasti selitystekstejä. Tekstiä on joskus tuskastuttavan paljon. Tekstaa-jakin on väsähtänyt heti alkuunsa ja gemenatekstausta on luvalla sanoen kamalaa. Toinen teatterivaikutelma näkyy jo mainituissa taustojen pikkutarkkuudessa ja värin loisteliassa käytössä.

ANNE LAGERSTEDT

Mike Benton
Horror Comics
The Illustrated History
Taylor publishing 1991

Mike Bentonin kirjoittama amerikkalaisen kauhutarjakkujen historia on liitteineen 144-sivuinen, upeasti kuvitettu teos, jonka kansi hinta on \$ 29.95. Suomesta sen saa osapuilleen 150 markalla, mikä ei ole lainkaan kohtuuton hinta.

Kirjan tarina alkaa 40-luvun alusta, jolloin Gilberton Publications julkaisi Classic Comics -sarjansa kolmantentoista osana Stevensonin klassisen Jekyll & Hyde -tarinan. Paria vuotta myöhemmin samassa sarjassa ilmestyi sarjakuvaversio Frankensteinista. Molemmat olivat lavattoman suosittuja, ja myös Classics Illustrated -sarja astui kauhumaarkkinoille Edgar Allan Poe -sovituksillaan.

Ensimmäinen säännöllisesti ilmestyvä kauhulehti oli vuonna 1948 aloittanut *Adventures into the Unknown*. Siitä lähtien Bentonin kirja seurailee kauhun polkuja kronologisesti: EC-kauhun nousuvaihe lukuisine jäljittelijöineen, sensuurin vastaisku, Comics Coden nousu ja tuho, Alan Mooren psykologisoiva vaikutus ja Clive Barkerin splatter-ytimä.

Bentonin teksti on havainnollista, juonireferaatteja ja tekstilainauksia käytetään runsaasti. Liian usein lehtien kehitysvaiheet ja taiteilijat kuitenkin sivuutetaan ylimalkaisesti; yksityiskohtia ja historiallisia faktoja tulisi olla paljon runsaammin. Kuuluisimpia taiteilijoita olisi toivonut kunnolla esiteltäviksi, myös heidän tuotantonsa genren ulkopuolelta olisi ollut hyvä mainita.

Vaikka kyseessä on siis hyvin amerikkalaistyylinen, kevyt tietopaketti, ovat kaikki olennaisimmat asiat kohdallaan. Kauhutarinakuvaan kehitysvaiheet on viipaloitu selkeiksi kokonaisuuksiksi, joten haluamansa ajanjakson löytää nopeasti. Tekstiä on vähän ja kuvia paljon. Mikäs sen hauskempaa.

Kuvitus on tietysti komea, mutta voisi se olla vielä komeampikin. Tyypillinen raivostuttava kaupallinen moka löytyy 60-luvun sarjakuvaa käsittelevästä osuudesta. Kun Benton kokonaisen luvun verran vaahtoa mustavalkoisista sarjakuvista ja meteliä siitä, kun värit vihdoin 70-luvulla palasivat kauhulehtiin, on kuvitus tietysti koko ajan kirkkaissa väreissä. Yhtään mustavalkoista ruutua ei kirjaan ole eksynyt. Kuvitus koostuu pääasiassa lehtien kansikuvista, mikä luo ajanmukaista tunnelmaa, mutta ei välttämät-

tä tee oikeutta itse sarjakuvien monipuoli-
suudelle. 50-luvun sarjakuvista on suhteelli-
sen runsaasti myös sivunmittaisia näytteitä,
mutta mitä tuoreempaan historiaan siirry-
tään, sitä niukemmiksi näytteet käyvät.

Bentonin asenne 90-luvun kauhusarjakuvaan on hyvin varovainen; tekstissä mainitaan Hellraiser, Nightbreed, Hellblazer, Tapping the Vein, Taboo ja The Vampire Lestat. Yhteiseksi nimittäjäksi niille on laitettu tabujen rikkominen ja todellisten kauhujen näyttäminen. Benton varoo käyttämästä termiä "splatter": hänen mielestään 90-luvun trendi-

HARTO HÄNNINEN

Will Eisner:
MYRSKYN SILMÄÄN
Käännös: Soile Kaukoranta
Tekstaus: Jari Rasi
Jalava, 1991

Myrskyn silmään -albumia ei noin vain lukeista. Nauttiakseen ja sulattaakseen tämän 208-sivuisen sarjisoromaanin on syytä varata aikaa. Alunperin Eisnerin tavoitteena oli 2. maailmansodan ajan ilmapiirin kepeä-alainen kaunokirjallinen esitys. Teoksesta muotoutui kuitenkin elämäkerta, valtaisa sukukronikka Eisnerin juutalaisen suvun vaiheista vuosisadan vaihteen Wienissä ja New Yorkissa.

Eisner luottaa sisäistettyyn muistiin: faktat ja fiktiot sekoittuvat valinnaisen muistin tehosekoittimessa synnyttäen erikoisen todellisuuden. Kehyskertomuksena on vuosi 1942, Eisnerin matka Euroopan suureen sotaan, sarjakuvaunelmia piirtäneen nuoren miehen kaipaamaan todelliseen elämään. Matkan aikana Eisner tuijottelee ulos junan ikkunasta, ikkunan taakse ilmestyy muistoja, tapahtumia, tunteita. Kerrotuksi tulevat isovanhempien vaiheet, vanhempien tapaaminen ja avioliiton alkuvaikeudet, setien ja tätien kohtalot sekä Eisnerin oma lapsuus ja nuoruus. Suku törmää jatkuvasti juutalaisvastaisiin asenteisiin, jotka tosin voisivat olla mitä tahansa ihmisten erilaisuuteen kohdistuvia yleismaailmallisia ennakkoluuloja.

Eisnerin tavan jaksottaa suvun vaiheista ja omista kokemuksista kertovat sivut huomaa jo albumia käteen ottaessa: Eisnerin omat muistelmäsivut ovat valkopohjaisia, suvun vaiheet mustapohjaisia. Varsinaista sarjakuvaruudutusta käytetään niukasti; sivun täyttävät tapahtumista kertovat ihmiset kuten kaunokirjallisissa teksteissä. Piirroksissa on upeaa ihmiskuvausta – eleet, ilmeet, liikkeet esitetään tarkasti ja taidolla. Äidin hysteerisyys ja elämään sopeutumattomuus, isän ymmärrys ja myönteisyys pojan piirustushalua kohtaan välittyvät konkreettisesti. Lukijaan kolahtaa tunnetasolla: Eisnerin myötä eletään lapsuuden huippuhetket, selviytymiset kiusaajien ahdisteluista, ystävyyskehitykset, unelmien laivan rakentamiset. Eisnerin nuoruus on sosiaalisen heräämisen ja taloudellisista huolista selviämisen aikaa, kaiken taustalla on tuntu kaukaisen joukkotuhon jyrinästä ja järityksestä. Suvun vaiheet kuvataan asaankuuluvasti ulkoisemman, vaikka sivujuonet ja episodit tuntuivatkin välillä hengästyttävän.

Myrskyn silmään on kuin Dostojevski tai Garcia Marquez, siihen palaa uudelleen yksityiskohtia tarkastelemaan.

ULLA LEHTINEN

Moebius

Tähti, Aedenan puutarhat, Jumalatar

Suom.: Lauri Narinen

Tekstaus: Anne Maj-Britt

Semic, 1989–1991

Moebiuksen jatkosarja kootut fantasiat alkoi jo pari vuotta sitten, mutta kolmas osa ilmestyi viime keväänä. Moebius herättää monissa hurjaa ihastusta, mutta moni ilkeää myös suhtautua viileästi Moebiuksen tyyliin ja tarinoihin. Itse kuulun jälkimmäisiin, vaikka kunnioitankin Moebiuksen taitoja. Mutta piirrosten ohut ääriviivamaisuus tuntuu lattealta.

Ykkösalbumi oli alunperin Citroën-auto- tehtaan tilaustyö. Moebius piti tarinastaan ja avoimeksi jäänyt loppu antoi mahdollisuuden jatkaa Stelin ja Atanin vaiheita.

Kakkosalbumissa Stel ja Atan tutustuvat Aedenan (= Eeden) planeettaan. Planeetan paratiisimaisuus johdattaa ajatukset Jumalan alkuperäiseen luomistyöhön – virheettömään maailmaan. Mutta sitten tarinaan sekoittuu huuhaa – bilokaatio (ruumiista irtautuminen), keijut ym. mystinen. Moebius heijastaa tarinassaan kiinnostustaan Zenbuddismin ja Carlos Castanedaan.

Atan ja Stel jäävät hormoniannoksiaan paitsi ja kohta heidän todellinen ihmisluontonsa murtautuu esille. Atanista kehittyi nainen ja Stelistä mies. Stel innostuu sukupuolielämästä kiihkoisesti, mutta Atan ei pysty vielä hyväksymään muutostaan eikä varsinkaan Stelin lähentelyä. Atan karkaa. Nuoret joutuvat pitkäksi aikaa erilleen, mutta lopulta Stel löytää Atanin. Atan on jo hyväksynyt uuden olomuotonsa ja pari rakastelee. Mutta samassa lattian läpi syöksyy hirviö, kontrolloimattoman intohimon ja hyväksikäytön vertauskuva ja lävistää Stelin. Rakastavaiset joutuivat taas erilleen.

Jumalattaressa seurataan Atanin painajaista, jossa hän joutuu Pesä -nimisen yhteiskunnan armoille. Paratiisissa on käärmeensä, sanoo kirjan takakansi. Kuten syntyinlankeemuskertomuksessa, paholainen on läsnä täälläkin. Jumalatar, joka on yksi saatanan henkilöitymä, hallitsee pesäläisiä. Pesän yhteiskuntamuoto on diktaattori. Atan kukistaa diktaattorin kohoten itse jonkinlaiseksi jumalalliseksi olennoiksi.

ANNE LAGERSTEDT

Tenavat totuuden tiellä.

Suomentanut Talvikki Lintinen. 2. painos. Kustannus Päivä 1991.

Kun Tenavahuuma oli kuumimmillaan 60-luvun lopulla, pyysi teologian opiskelija Robert Short Schulzilta lupaa käyttää Tenavat-hahmoja tutkielmassaan. Näin syntyi bestseller "The Gospels according to Peanuts", joka käännettiin nopeasti myös suomeksi.

Tenavien suosio perustuu paljolti niiden yleispätevyyteen. Jokainen lukija kykenee löytämään sarjoista itselleen tutun tilanteen, ja juuri tätä piirrettä Short ryöstöviljeljee. Takakansiteksti kertoo: "Maailman suurin sanoma, evankeliumi ja Schulzin luoman sarjakuvan pienet ihmiset opettavat lukijaa tajuamaan jumalaa ja itseään."

Kun tätä setvitään amerikkalaisen sanajulistuksen ja pahasti vanhentuneen suomennoksen keinoin, vuotaa paatos laveana siirappivirtana lukijan ylitse.

Evankeliumit Tenavien mukaan on kirja, jota ostavat mummit lapsenlapsilleen – sekä tietysti me paatuneet Tenavat-keräilijät. Onhan teoksessa hyväkin (huvittava) puolensa, kun sitä ei ota liian vakavasti.

Esim. Shortin opettajan, professori Scottin esipuhe: "Mad- ja Superman-sarjakuvat tyrmäävät meidät: Ne ovat onnettoman turmeltuneita esimerkkejä siitä sarjakuvataiteesta, jota sukupolvi sitten edustivat sellaiset sarjakuvat kuin Pikku-Anni ja Dick Tracy. Mutta silloin kun omat lapseni lukivat sarjakuvia, minua hiukan lohdutti, että Walt Kelly piirsi heille edelleen Pogo-sarjaa ja että Al Cappin Li'l Abner ei ollut aina vastenmielinen, eivätkä lapseni sen vuoksi olleet täysin ala-arvoisen huumorin vaikutuspiirissä. Tietysti "valistunut" puoli minussa olisi pitänyt parempana, että he olisivat lukeneet Lois Lenskin pieniä vaarattomia satuja."

VESA KATAISTO

Niilo Pöjlänen

Semic, 1991

Vain kuuluisista tehdään parodioita, kirjoitti Morris Rocky Luke -albumin esipuheeseen. Nyt Franquinin Niilo Pielinen on päässyt nepoteltavaksi.

Joukko tunnettuja piirtäjiä – niin vanhoja kuin uusiakin nimiä – on yrittänyt parodioida suosittua Niiloa. Parodia on vaikea taiteenlaji ja moni on mennyt siitä, mistä aita on matalin – eli tehnyt hahmoista silkkää pornografiasia. En tiedä mitään tiyempää kuin sarjakuvaseksi – ja kivojen hahmojen likaaminen on mielestäni erityisen mautonta. Yllätyin ikävällä tavalla, kun huomasin, että juuri monet vanhat konkarit kuten Hermann ja Derib olivat syyllistyneet tähän mokaan.

J.C. Denis ja Reiser korostivat mieluumin omia hahmojaan kuin parodioivat Niiloa. Täysin mitään sanomattomia olivat Waihteryn, Bercovicin ja Volnyn yritelmit. Tinttiä käytti hyväksi Edika, Ferrandez, Yann de Moor (erittäin hyvin muuten, yksi albumin parhaista heitoista).

Niilon omaa ominaisuutta parhaiten käyttivät parodioissaan hyväksi Krebs, Armand, Geerts, Pichon, Tome & Janry ja Dodier. Krebs näytti, miten Niilon yksi tärkeä keksintö voisi johtaa uraputken huipulle, Armand tosin käyttää omaa hahmoaan Gerard Lambertia hyväkseen, mutta saa aikaan niilomaisen gagin. Geerts pureutuu Niilon lapsuuteen ja kertoo kipeän hauskaasti, mitä Niilon laiskuus sai aikaan ja kuinka hän oppi vielä miksi on tärkeää välttää ahkeruutta. Siinä hän menee henki. Yann de Moor on yhdistänyt hienosti Tintin Seitsemän kristallipallon taikurishowsivun ja Niilo-parodian. Vitsi kirjoitti ihan oikean naurun. Paras oli sokerina albumin lopulla. Dodier käänsi Niilon asetelmat verrattomalla tavalla ylösalaisin.

Rocky Luken ja Niilo Pöjläsen lukemisen jälkeen vahvistui kyllä käsitykseni, että ilman tällaisia albumeja tulee toimeen. Semic ilmoittaa Niilon viimeisellä sivulla, että seuraava parodia-albumi on tintistä. En jää innolla odottamaan. Niin harvassa on tosi parodian taiturit.

ANNE LAGERSTEDT